

- забезпечити практичне застосування майбутніми учителями початкової школи засвоєних знань у реальних умовах професійної діяльності;
- формувати прагнення до самоосвіти, умінь і навичок самостійної науково-педагогічної роботи, поглиблювати професійно-педагогічні знання;
- формувати ергономічні компетенції, які є складником професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Розглянуті обставини ініціювали нас (авторів) до створення навчального посібника «Основи педагогічної ергономіки» [2]. Зміст навчального посібника опирається на базові знання студентів із педагогічних, психологічних, медичних і мистецтвознавчих галузей знань. Він скомпонований так, щоб максимально використати можливості кожної суміжної дисципліни та всього їх комплексу для вирішення важливих завдань, що спрямовані на зміцнення здоров'я дітей, їх фізичного розвитку, соціальної адаптації і духовного зростання. Пропонований курс, по-перше, зорієнтований на формування комплексного бачення процесу професійної діяльності в системі «учитель — учень — засоби навчання — навчальне середовище». По-друге, його цільова спрямованість полягає у формуванні ціннісного ставлення студентів до здоров'я як молодших школярів, так і свого власного.

Робота з ергономічної підготовки майбутніх фахівців у рамках авторського навчального курсу сприяла ґрунтовному засвоєнню ергономічних знань та формуванню вмінь їх застосовувати на практиці, поглибленню та вдосконаленню на цій основі професійно-педагогічної підготовки, активній творчо-пошуковій діяльності студентів, розвитку прагнення до самовдосконалення та самоздійснення майбутніх учителів початкової школи.

Література

1. Закон України «Про освіту»: чинне законодавство станом на 09 лютого 2018 року: Офіц. текст. — К.: Аперта, 2018. — 120 с.
2. Карапузова Н.Д. Основи педагогічної ергономіки: навч. посіб. / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. — К.: Академвидав, 2012. — 192 с. — (Серія «Альма-матер»).
3. Типові освітні програми для закл. загальної середньої освіти: 1-2 класи. — К.: ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. — 240 с.

ОСНОВИ СТВОРЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІОХІМІЯ»

Квак О.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Долучення України до європейського освітнього простору спонукає до вдосконалення методів, засобів та організаційних форм навчального процесу у вищій школі. Реформаційні зміни сучасної освіти передбачають широке використання інформаційно-комунікаційних технологій під час підготовки фахівців усіх освітніх рівнів.

Мультимедійні технології роблять навчання більш насиченим, враховують індивідуальні особливості користувачів, сприяють розвитку особистісних якостей осіб. Така інтенсифікація пізнавальних здібностей особливо необхідна на лекційних заняттях, оскільки лекція, незважаючи на постійну критику, залишається важливою формою навчання у закладах вищої освіти [1].

Успіх навчання багато в чому залежить від розвиненості пізнавальних здібностей людини — її уваги, пам'яті, сприйняття, уяви. Активізація навчально-пізнавальної діяльності — центральна проблема дидактики, а активні методи навчання — основна турбота предметно-методичних систем. У вищих навчальних закладах при вивченні дисциплін особливе місце відводиться лекціям. Лекція сьогоденного дня надає можливість отримати не тільки необхідну інформацію по предмету, але і активізувати мислення студентів. Доцільним є пояснення на початку лекції з метою розгляду конкретного матеріалу, вказавши принципи, на основі яких можна отримати потрібні знання, доводиться ідея, вибирається шлях раціональних дій і тільки після цього розкривається суть питання, що розглядається.

Розробляючи задум лекції, викладач прагне забезпечити ефективність навчання, ставлячи студентів у позицію суб'єктів навчання, перетворивши їх в співавторів заняття. У процесі читання лекції, творчо працює викладач, використовує діалог, питання, повторення. При викладі матеріалу лектор намагається підтримувати інтерес до проблем дисципліни, підкреслюючи важливість, потрібність, доцільність питання, значимість для майбутньої професії. Викладач прагне довести взаємозв'язок теорії і практики, так як тільки в цьому випадку у студентів може формуватися розуміння цілей свого навчання, що дозволяє їм займати активну позицію у отриманні знань, оцінювати якість освітнього процесу. Незважаючи на значну роль лекційних занять в процесі навчання багато викладачів констатують пасивність студентів і низький рівень їх навчально-пізнавальної діяльності на лекціях.

Лекція повинна залишатися провідним методом навчання і формою організації навчального процесу у ЗВО, а активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів можна здійснювати з застосуванням нетрадиційних видів лекцій. До таких відносяться мультимедійні лекції, які проводяться за допомогою мультимедійної навчальної системи лекційного курсу. Мультимедіа дозволяє користувачеві пройти через серію презентацій тематичного тексту і пов'язаних з ним ілюстрацій в різних форматах уявлення інформації. З навчальної дисципліни «Біохімія» для студентів першого курсу факультету фізичного виховання розроблені такі лекції. Інтерес для студентів і викладачів представляють мультимедійні лекції за темами: «Гормони», «Вітаміни», «АТФ — універсальне джерело енергії», «Вуглеводи і обмін вуглеводів», «Біохімія м'язового скорочення».

Модель активізації навчально-пізнавальної діяльності на основі мультимедійної навчальної системи лекційного курсу, відображає взаємозв'язок програмних (візуалізація, анімація, моделювання) і психолого-педагогічних (наочність, доступність, проблемність) можливостей дисципліни. Досвід проведення лекцій з використанням мультимедіа показує, що виклад лекційного матеріалу набуває візуально діагностуючої динамічності, переконливості, емоційності, барвистості [2]. Обсяг і якість засвоєння студентами навчального матеріалу значно збільшується, з'являється мотивація до вивчення дисципліни, активізується навчально-пізнавальна діяль-

ність. Для вдосконалення системи забезпечення якості освіти, лекції з дисципліни «Біохімія» періодично доопрацьовуються і доповнюються, на основі нових освітніх програм. Таким чином, створення і застосування мультимедіа на лекційних заняттях з дисципліни «Біохімія» сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів факультету фізичного виховання, і згодом позитивно впливає на успішність при вивченні навчальної дисципліни.

На думку С. Риженко, мультимедійні засоби навчання дають змогу «підвищити інформативність лекції; стимулювати мотивацію навчання; здійснити повтор найбільш складних моментів лекції; реалізувати доступність сприйняття інформації за рахунок її паралельного представлення в різних модальностях: візуальної і слухової; організувати увагу аудиторії в фазі її біологічного зниження (25–30 хвилин після початку лекції та останні хвилини лекції) за рахунок художньо-естетичного виконання слайдів-заставок або за рахунок доцільно застосованої анімації; здійснити повтор (перегляд, коротке відтворення) матеріалу попередньої лекції; створити викладачу комфортні умови роботи на лекції» [3].

Таким чином, технологічний підхід до проектування мультимедійної лекції дозволяє підвищити наукову організацію праці викладача, наслідками якої є оптимізація процесу навчання.

Література

1. Козак Т.М. Інтесифікація лекції у вищій школі засобами мультимедійних презентацій / Т.М. Козак // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2012. -№2 (28). — С. 38-45
2. Тукало М.Д. Мультимедійні системи навчання як новий методологічний засіб інтерактивного навчання на уроках хімії // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2007. — Випуск 4. — <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals>
3. Риженко С. С. Про досвід використання мультимедійних технологій у навчальному процесі (у ВНЗ) / С.С. Риженко / Режим доступу: <http://www.lineyka.inf.ua/articles/001/>.

ЕМОЦІЙНЕ ТА ПРОФЕСІЙНЕ «ВИГОРАННЯ» ПЕДАГОГІВ

Козаренко Д.А., Кондель В.М.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Серед професій з високим ризиком виникнення професійного та емоційного «вигорання» одне з провідних місць посідає професія педагогічного працівника [1]. За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, синдром професійного «вигорання» — це стан фізичного, емоційного або мотиваційного виснаження, що характеризується порушенням продуктивності праці та втому, підвищенням схильності до соматичних захворювань, а також вживанням алкоголю чи інших психоактивних речовин з метою отримання тимчасового полегшення, що має тенденцію до розвитку фізіологічної залежності. Внаслідок внутрішнього накопичення негативних емоцій без відповідної «розрядки» розвивається синдром емоційного «вигорання», вироблений особистістю механізм психологічного захисту у формі повного або часткового вимкнення емоцій у відповідь на психотравмуючий вплив.